

**BEFORE NATIONAL GREEN TRIBUNAL
PRINCIPAL BENCH, NEW DELHI**

OA No. 581/2022

In the matter of:

Vikas Kumar

..... Applicant

Versus

State of Haryana & Ors.

..... Respondent

INDEX

Sr. No.	Particulars	Page No.
1.	Supplementary Report of Sushil Sarwan, IAS, DC, Sonipat	1 - 6
2.	Annexure-R/1: Copy of Tehsildar, Sonipat report dated 26.12.2025	7 - 9
3.	Annexure-R/2: Copy of Khasra Girdawari of land 29 K-14 M land	10
4.	Annexure-R/3: Statement dated 15-12-2025 of complainant of Sh. Vikas Kumar	11
5.	Annexure-R/4: Report of tehsildar regarding ownership of complainant Vikas Kumar	12
6.	Annexure-R/5: Copy of Khasra Girdawari of 44//12-13/1	13
7.	Annexure-R/6: Statement dated 03-12-2025 of complainant Sh. Ramkumar	14
8.	Annexure-R/7: Copy of report dated 09.01.2026 of DDA, Agriculture and Farmers Welfare, Sonipat	15
9.	Annexure-R/8: Copy of Customs of the year 1909-10 (Urdu) with true Hindi translation of relevant portion	16-24

Filed Through

Rahul Khurana, Advocate
A-174A, 2nd Floor, Defence Colony
New Delhi-24
09811894060
rkhuranalegal@gmail.com

Date: 13.01.2026

**BEFORE THE HON'BLE NATIONAL GREEN TRIBUNAL
PRINCIPAL BENCH, NEW DELHI**

OA No. 581/2022

In the matter of:

Vikas Kumar

..... Applicant

Versus

State of Haryana & Ors.

..... Respondent

**SUPPLEMENTARY REPORT OF SUSHIL SARWAN, IAS,
DEPUTY COMMISSIONER, SONIPAT IN COMPLIANCE OF
ORDER DATED 14.11.2025**

Most Respectfully Showeth:

- 1 That present supplementary report is being filed in light of deliberations held during course of hearing on 14.11.2025. It is humbly submitted that report dated 18.10.2025 has been filed alongwith relevant documents including report dated 13.10.2025 of XEN, Irrigation & Water Resources Department, Sonipat, Report dated 13.10.2025 of the Mining Officer, Mines and Geology Department, Sonipat, copy of letters dated 23.11.2021 & 16.11.2022 of the XEN, Irrigation and Water Resources Department, Sonipat, Status report dated 13.10.2025 of Deputy Director, Department of Agriculture and Farmers Welfare, Sonipat. The contents of report dated 06.10.2025 and 18.10.2025 are not being repeated herein for the sake of brevity.

- 2 That in light of deliberations held on 14.11.2025 regarding lands eroded/effected by flow of river Yamuna and consideration of complaints of Sh. Vikas Kumar and Sh. Ramkumar, a report was sought from the Tehsildar, Revenue Department, Sonipat. The Tehsildar, Revenue Department, Sonipat vide memo no. 6725/OK dated 26-12-2025 reported the details of owners of the eroded/effected land (29 Kanal 14 Marla) as under:

Sr. no.	Khewat No.	Khasra No.	Area with type of land	Owner's Detail	Remarks
1	11 min	39//14	8-0 Sailab	Smt. Rajesh w/o Satpal	

		39//16/1	4-10 Sailab	Singh S/o Siriya 1/3 share Sarvesh S/o Ved Parkash S/o Siriya 1/3 Share Anil-Sunil S/o Satbir S/o Chhaju 1/3 share	
2	265 min	14//20/2 15//16	7-11 Sailab 8-0 Sailab	Bharam Dutt S/o Chander Kiran S/o Kallu@ Chotu 2/3 share Rameshwar-Bijnesh S/o Bharam Dutt S/o Chander kiran 1/6 share Rinku-Pankaj S/o Suresh S/o Bharam Dutt 1/12 share Himanshu -Tinku S/o Parvesh S/o Bharam Dutt 1/12 share	Vide mutation nos. 2362, 2338, 2522, 2644, 2645, 2659, 2670
3	417 min	39//16/3	1-13 Sailab	Smt. Manokanti widow 1/24 share Sanjeev- Rajiv-Amit S/o Shiv Kumar S/o Puran 7/24 share Deepak-Sachin S/o Ramkawar S/o Puran 32777/147465 share Anuj S/o Ved Parkash S/o Shiv Charan 1/20 Share Sachin-Deepak S/o Ramkawar @ Ramkumar S/o Puran 32777/294930 share Hariom S/o Shiv Charan S/o Puran 109/3277 share Hariom- Anil S/o Shiv Charan S/o Puran 2/15 share Smt. Savita widow, Ritu-Priyanka D/o and Ankush-Mohit S/o Shari Om S/o Shiv Charan 1/30 share Smt. Munesh Devi widow, Anish-Naveen-Rinku S/o rajpai S/o Shiv Charan 1/15 share Anuj S/o Ved Parkash S/o Shiv Charan 1/60 share	Vide mutation nos. 2225, 2226, 2252, 2694, 2697, 2725
Total			29-14	Total Land owners = 33	

The copy of report dated 26-12-2025 sent by Tehsildar Sonipat is hereby attached with **Annexure R/1**.

Said report dated 26.12.2025 also contain a note, which is reproduced as under:

“

नोट:- राजस्व रिकॉर्ड के बन्दोबस्त वर्ष 1909-10 की शर्तवाजिबउलअर्ज अनुसार गांव जैनपुर तहसील व जिला सोनीपत दरियाई जमना के किनारे पर स्थित है। जमना के साथ लगते गांव में जमीन की बुर्दी बरामदगी होती रहती है। जिस खेवट का रकबा बुर्द होता है उसी खेवट के मालिक उसकी बुर्दी का नुकसान उठाते है। रजिस्टर खसरा गिरदावरी के अनुसार उपरोक्त रकबा 29 कनाल 14 मरला में फसल रबी 2022 में गेहूं की फसल तथा खरीफ 2022 में खाली दर्ज है। इसके अतिरिक्त मुस्तील व किला न. 44/12 (8-0) व 13/1 (4-9) फसल रबी 2022 में गेहूं व खरीफ 2022 में धान की फसल दर्ज है। नकल खसरा गिरदावरी व शर्तवाजिबउलअर्ज साथ संलग्न है। रिपोर्ट सेवा में पेश है।

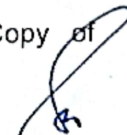

तहसीलदार,
सोनीपता

”

It is submitted that the record of khasra girdawari maintained by the then Patwari shows that during Rabi season 2022 wheat crop was sown in the above mentioned 29 kanal 14 marla land and same remained vacant during the Kharif season 2022. The Wheat crop was harvested by the farmers in the month of April 2022. After harvesting the crops, only vacant land could be eroded/affected due to the meandering nature of River Yamuna. Copy of girdawari of 29 Kanal 14 Marla land is attached herewith as **Annexure R/2**.

It is relevant to mention here that vide letter dated 10.10.2025 of the Tehsildar, Sonipat (Pg No.2117-2118), it has already been reported that as per revenue record, no land other than above mentioned area was eroded.

3. That it is further submitted that both complainants were provided hearing regarding their complaints. On 15-12-2025, Complainant Sh. Vikas Kumar appeared before the Additional Deputy Commissioner, Sonipat and gave his statement in writing. He submitted that illegal bridge had been removed on 30-06-2022 and he is satisfied with this action taken in this regard. He further said that he has no record of eroded land. He requested to withdraw his complaint. Copy of

statement dated 15.12.2025 of Complainant Sh. Vikas Kumar is annexed herewith as **Annexure R/3**.

It is submitted that report dated 29.12.2025 of Halka Patwari, Jainpur endorsed by the Tehsildar, Sonipat was submitted stating that after examination of Revenue record of Jainpur it was found that in online jamabandi for the year 2020-2021, complainant Sh. Vikas Kumar is not owner of any land. Copy of report dated 29.12.2025 of Halka Patwari, Jainpur endorsed by the Tehsildar, Sonipat is annexed herewith as **Annexure R/4**.

It is further submitted that no such complaint which has been registered as OA No.581/2022 has ever been submitted in the office of Deputy Commissioner, Sonipat.

4. That as per complaint dated 01.08.2022 of another complainant Sh. Ramkumar, his land numbers are Mustil no 44//12, 44//13/1 which eroded due to temporary bridge and **pulse crop** drained in water flow of River Yamuna.

As per record of Khasra Girdawari wheat crop was sown during the Rabi season 2022 and Rice crop was sown during the Kharif season 2022 in kharsa number 44//12, 13/1 and not the pulse crops. The Rabi Wheat crops were harvested by the farmers in the month of April 2022. After harvesting the crops only vacant land could be eroded/affected due to the meandering nature of River Yamuna/change of its course before 30-06-2022. Copy of girdawari of kharsa number 44//12, 13/1 is attached herewith **Annexure R/5**. Record does not show the pulse crop on these khasra numbers from April to July, 2022.

On 03-12-2025, Complainant Sh. Ramkumar appeared before the Deputy Commissioner, Sonipat and gave his statement in writing with modified version regarding crops i.e. 2.5 acre Rice crop, 1 acre Jowar and 1 acre Ghiya crops in his fields contrary to crop mentioned in complaint i.e. pulse. Copy of statement dated 03.12.2025 of Complainant Sh. Ramkumar is annexed herewith as **Annexure R/6**.

It is pertinent to mention here that the crops of Rice, Jowar and Ghiya are the kharif crops which are being sown in the month of July. Whereas the alleged temporary bridge had been dismantled on dated 30-06-2022, i.e. before the sown of Kharif crops. Thus, although, no erosion occurred in khasra No.44//12, 13/1 as per report dated

10.10.2025 of the Tehsildar, Sonipat (Pg No.2117-2118), however, even if erosion is presumed for the sake of argument, same cannot be said due to temporary bridge dismantled on 30.06.2022.

The complainant did not provide any record of Jowar and Ghiya crops. Moreover, as per record of khasra girdawari there is no entry of Jowar and Ghiya which is evident from copy of khasra girdawari.

It is also relevant to mention here that as per report dated 09.01.2026 of Deputy Director, Department of Agriculture and Farmers Welfare, Sonipat, kharsa number 44//12(8-0), 13/1(4-9) total land 12K-9M in question is neither registered on the Meri Fasal Mera Byora portal and nor under the Pradhan Mantri Fasal Bima Yojana for Kharif season 2022. Report of DDA, Agriculture and Farmers Welfare, Sonipat dated 09.01.2026 is annexed herewith as **Annexure R/7**.

5. That in terms of section 31(2) (b) of the Land Revenue Act, 1887, during the settlement, customs were framed. Section 31 of the Act is reproduced here as under:-

31. Record-of-rights and documents included therein, -- (1)
Save as otherwise provided by this Chapter, there shall be record-of-rights for each estate

(2) The record-of-rights for an estate shall include the following documents, namely:-

(a) statements showing, so far as may be practicable: -

(i) the persons who are land-owners, tenants or assignees of land-revenue in the estate or who are entitled to receive any of the rents, profits, or produce of the estate or to occupy land therein;

(ii) the nature and extent of the interests of those persons, and the conditions and liabilities attaching thereto;

(iii) the rent, land-revenue, rates, cesses or other payments due from and to each of those persons and to the Government.

(b) a statement of customs respecting rights and liabilities in the estate;

(c) a map of the estate; and

(d) such other documents as the Financial Commissioner may, with the previous sanction of the [State Government] prescribe.

The point no. 7 of the customs of year 1909-10 (**Annexure-R/8**) clearly shows that this village is situated on the bank of River Yamuna and oftenly alluvion and dilluvion of the land take place. The loss and gain due to the erosion of land will be borne by the concerned land owners and nobody will be responsible for the such losses.

In view of the submissions made herein above, it is humbly prayed that present report may kindly be taken on record. It is humbly submitted that any other information as desired by this Hon'ble Tribunal shall also be placed on record. It is undertaken to comply with the directions passed by this Hon'ble Tribunal.

Dated: 13/1/26
Place: Sonipat

Sushil Sarwan, IAS,
Deputy Commissioner, Sonipat

प्रेषक

तहसीलदार,
सोनीपता

सेवा में,

उपायुक्त महोदय,
सोनीपता

क्रमांक 6725 /ओ0के0 दिनांक 26/12/2025

विषय:-

National Green Tribunal Case No. OA No. 581/2022 – titled as Vikas
kumar V/s UoI & Ors.उपरोक्त विषय बारे आपके कार्यालय के पत्र क्रमांक 3035 / एस0के0 दिनांक 09-10-
2025 के संदर्भ में।

विषयाधीन मामले बारे दिनांक 10-10-2025 को कमेटी के चैयरमैन उपमण्डल अधिकारी (ना0) महोदय, सोनीपत की अध्यक्षता में कमेटी के मैम्बरो के साथ गांव जैनपुर के युमना नदी मे बनाए गए अस्थाई पुल के कारण नदी के प्राकृतिक बहाव में हुए बदलाव के कारण भूमि कटाव/ प्रभावित रकबा का सयुक्त मौका निरीक्षण किया गया था। मौका पर उपमण्डल अधिकारी (ना0) महोदय, सोनीपत के अतिरिक्त कमेटी के सदस्य सर्व श्री चन्द्रभूषण तिवारी AME सोनीपत – SDO. ROPCB सोनीपत- पवन शर्मा, उप निर्देशक (कृषि) सोनीपत उपमण्डल अभियन्ता W/S DVM सोनीपत व गांव के काफी मौजिजान ब्याक्ति हाजिर थे।

उपरोक्त अधिकारीगण की हाजरी में मौका पर मौजूद मौजिजन से पूछताछ की गई तथा खनन अधिकारी सोनीपत ने बताया कि अस्थाई पुल को दिनांक 30-06-2022 को मौका से हटा दिया गया था। वर्ष 2022 में रकबा तादादी 29 कनाल 14 मरले का कटाव अस्थाई पुल के कारण प्राकृतिक बहाव में बदलाव के कारण नहीं होना तसदीक होता है बल्कि मौनसूनी वर्षा में युमना नदी के प्राकृतिक बहाव के कारण ही कटाव होना तसदीक होता है। जिसका विस्तारित विवरण निम्न प्रकार से है:-

नम्बर शुमार	खेवट नम्बर	किला नम्बर	रकबा /किस्म	मलकियत	कैफियत
1.	11 मिन	39//14	8-0 सैलाबी	श्रीमती राजेश पत्नी	
		39//16/1	4-10 सैलाबी	सतपाल सिंह पुत्र श्रिया 1/3 भाग सर्वेश पुत्र वेदप्रकाश	
		किते -2	कुल रकबा 12-10	पुत्र श्रीया 1/3 भाग अनिल, सुनील पुत्रान सतबीर पुत्र छाजु समभाग 1/3 भाग वासीदेह	
2.	खेवट न. 265	14//20/2	7-11	ब्रह्मदत्त पुत्र चन्द्रकिरण पुत्र	2362

2147

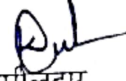
	मिन		सैलाब	कल्लू उर्फ छोटू 2/3 भाग रामेश्वर - बिजनेश- पुत्रान ब्रह्मदत्त पुत्र चन्द्रकिरण समभाग 1/6 भाग रिन्कू - पकंज पुत्रान सुरेश पुत्र ब्रह्मदत्त समभाग 1/12 भाग हिमांशु - टिकु पुत्रान प्रवेश पुत्र ब्रह्मदत्त समभाग 1/12 भाग ग्रामवासी	विरासत 2338 त.म. 2522 बैय 2644 त.म. 2645 त.म. 2659 त.म. 2670 बैय
		15//16 किते -2	8-0 सैलाब कुल रकबा 15-11		
3.	खेवट न. 417 मिन	39//16/3	1-13 सैलाब	श्रीमती मनोकान्ती विधवा 1/24 भाग संजीव - राजीव- अमीत पुत्रान शिवकुमार पुत्र पूर्ण हर तीन समभाग 7/24 भाग दीपक - सचिन पुत्रान रामकवार पुत्र पूर्ण समभाग 32777/147465 भाग अनुज पुत्र वेदप्रकाश पुत्र शिवचरण 1/20 भाग सचिन- दीपक कुमार पुत्रान रामकवार उर्फ रामकुमार पुत्र पूर्ण समभाग 32777/294930 भाग हरिऔम पुत्र शिवचर्ण पुत्र पूर्ण 109/3277 भाग हरिऔम - अनिल पुत्रान शिवचर्ण पुत्र पूर्ण समभाग 2/15 भाग श्रीमती सविता विधवा व रितू- प्रियंका पुत्रीयान व अंकुश - मोहित पुत्रान श्रीऔम पुत्र शिवचर्ण हर पांच समभाग 1/30 भाग श्रीमती मुनेश देवी विधवा व अनीश-नवीन - रिंकू पुत्रान राजपाल पुत्र शिवचर्ण हर चार समभाग 1/15 भाग अनुज पुत्र वेदप्रकाश पुत्र शिवचर्ण 1/60 भाग वासीदेह	2225 विरासत 2226 विरासत 2252 त.म. 2694 विरासत 2697 त.म. 2725 त.म.

9

2148

नोट:- राजस्व रिकॉर्ड के बन्दोबस्त वर्ष 1909-10 की शर्तवाजिबउलअर्ज अनुसार गांव जैनपुर तहसील व जिला सोनीपत दरियाई जमना के किनारे पर स्थित है। जमना के साथ लगते गांव में जमीन की बुर्दी बरामदगी होती रहती है। जिस खेवट का रकबा बुर्द होता है उसी खेवट के मालिक उसकी बुर्दी का नुकसान उठाते है। रजिस्ट्रार खसरा गिरदावरी के अनुसार उपरोक्त रकबा 29 कनाल 14 मरला में फसल रबी 2022 में गेहूं की फसल तथा खरीफ 2022 में खाली दर्ज है। इसके अतिरिक्त मुस्तील व किला न. 44//12 (8-0) व 13/1 (4-9) फसल रबी 2022 में गेहूं व खरीफ 2022 में धान की फसल दर्ज है। नकल खसरा गिरदावरी व शर्तवाजिबउलअर्ज साथ संलग्न है। रिपोर्ट सेवा में पेश है।

तहसीलदार,
सोनीपता

मिल
P&K-11/200

8352-D.L.R.-H.G.P.

खसरा गिरवावरी या फसल जांच पुस्तक

गांव

जेनुय 2

तहसील

सोनीपत

जिला

सोनीपत

खसरा संख्या	स्वामी (संक्षेप में जमाबंदी संख्या के साथ लिखा हुआ)	कृषक तथा लगान (संक्षेप में खतौनी के साथ लिखा हुआ)	क्षेत्र	पिछली जमाबंदी के अनुसार धूमि का वर्गीकरण	वर्ष 20.....		वर्ष 20.....		वर्ष 20.....		वर्ष 20.....		वर्ष 20.....						
					सावनी फसल	हाड़ी फसल	अधिकार कब्जा तथा लगान की तबदीलियां	सावनी फसल	हाड़ी फसल	अधिकार कब्जा तथा लगान की तबदीलियां	सावनी फसल	हाड़ी फसल	अधिकार कब्जा तथा लगान की तबदीलियां	सावनी फसल	हाड़ी फसल	अधिकार कब्जा तथा लगान की तबदीलियां			
																	01/2022	05/2022	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
14 20 2	ब्रह्मदत्त पुत्र चन्द्रकिरण पुत्र फूल उर्फ शोह आदि मु. 265-265	अनुदमरत	7-11	सैलाब		गेंहूँ सैलाब 7-11	X	आली सैलाब 7-11	/										
15 16	उपरोक्त	अनुदमरत	8-0	सैलाब		गेंहूँ सैलाब 8-0	X	आली सैलाब 8-0	/										
39 14	श्रीमती शकुन्ता सतपाल सिंह पुत्र मीन आदि मु. 265-11	अनुदमरत	8-0	सैलाब		गेंहूँ सैलाब 8-0	X	आली सैलाब 8-0	/										
16 1	उपरोक्त	अनुदमरत	4-10	सैलाब		गेंहूँ सैलाब 4-10	X	आली सैलाब 4-10	/										
16 3	श्रीमती मनोमती विद्या आदि मु. 265-11	अनुदमरत	1-13	सैलाब		गेंहूँ सैलाब 1-13	X	आली सैलाब 1-13	/										

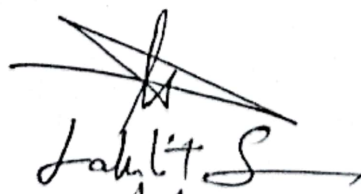
श्रीमती, नमत कुता 5 अक्षर
नमत व आ 2 2023/2 ही सब
M.K.
08/12/2025

जानकारी है कि श्री आज 15-12-25 को अतिरिक्त
 उपरोक्त मोहक सोनवल के सगरे एजिर आया
 है। मैं दिनांक 13-5-2022 को एक शिकायत the
 Chairman National Bureau Tribunal Delhi में चोड़ा मालूम
 व भिन्न के विरुद्ध युष्ठा नदी में उर्फ पुल बनाने के
 बारे में शिकायत की थी और लिखा था कि पुल के
 बनाने से नदी रुकने का डर है। मालूम उर्फ
 पुल दिनांक 30-6-2022 को हट गया था जिस
 कारण से मैं लज्जित हो गया हूँ वह जो सड़क रुकने
 की वजह से बंद की बात थी तथा उस समय का
 मेरे पास कोई रिकॉर्ड नहीं था मुझे मेरी शिकायत
 का सामान्य होने पर सन्दिग्ध हूँ और मैं
 मोहक से अपनी शिकायत वापस लेता हूँ।

9050965968

मार्क

विकास कुमार 13-12-25

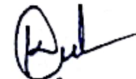

 Janki S
 15/12/25

श्रीमान् जी, शालस्व रिकॉर्ड्स एन्का जैनपुर के जैनपुर तह. व
 लि० सोनीपत का अवलोकन करने पर पाया गया कि हाल
 जमावंदी 2020-21 की ऑनलाइन जमावंदी में विकास पुत्र
 बलराज पुत्र आशे निवासी जैनपुर के नाम कोई मलकियत
 इन्हाल नहीं है। रिपोर्ट सेवा में पेश है।

29/12/2025

एन्का पलवारी - जैनपुर

Tehsildar
 Sonipat

29/12/2025

नमस्त

2152

ANNEXURE R-5 13

तहसील सोनीपत जिला सोनीपत

खसरा गिरदावरी या फसल जांच पुस्तक

गांव

जैनपुर

खसरा संख्या	स्वामी (संक्षेप में जमाबंदी संख्या के साथ लिखा हुआ)	कृषक तथा लगान (संक्षेप में खतौनी के साथ लिखा हुआ)	क्षेत्र	पिछली जमाबंदी के अनुसार भूमि का वर्गीकरण	वर्ष 20.....				वर्ष 20.....				वर्ष 20.....				वर्ष 20.....				
					02/2022		अधिकार कब्जा तथा लगान की तबदीलियां	08/2022		अधिकार कब्जा तथा लगान की तबदीलियां	सावनी फसल	हाड़ी फसल	अधिकार कब्जा तथा लगान की तबदीलियां	सावनी फसल	हाड़ी फसल	अधिकार कब्जा तथा लगान की तबदीलियां	सावनी फसल	हाड़ी फसल	अधिकार कब्जा तथा लगान की तबदीलियां	सावनी फसल	हाड़ी फसल
					सावनी फसल	हाड़ी फसल		सावनी फसल	हाड़ी फसल												
44/12	रामकान्त पुत्र पुत्री पुत्र दत्त आदि सु. अंक 21. 343	शु. अंक 21/1	8-0	सैताब	सावनी फसल 0-0	X	हाड़ी फसल 8-0														
13/1	उपरोक्त	शु. अंक 21/1	4-4	सैताब	सावनी फसल 4-4	X	हाड़ी फसल 4-4														

मामत रिमांड अंगुमा 2 अक्सर 2
मामत अंगुमा 2 अंगुमा 2 अंगुमा 2
08/12/2025

दिनांक 3-12-2015

डी. सी. कार्यालय सोनीपत

मैं हाजीर हुआ व डी. सी. सदस्य के सामने ~~व्यक्त~~
 हमने बोध से आगे की जमानत ले मैं शिकायत की थी
 को हमारे खेती बाड़ी का कार्य करते हैं; अतः हमारे
 2 1/2 कि एकड़ धान व 1 1/2 एकड़ ज्वार व
 एक एकड़ चिया कोर हुए थे वे हमारे अकेदफुल
 के कारण हमारा भूकासाग हुआ था इसलिये
 हमन डी. सी. सदस्य के सामने शिकायत की थी
 को हमारे को खेती का मुवाजा मिलना चाहीए
 अतः समझौता बल टुलत भी कट गया

अतः हमारी तरफ ~~इस~~ प्रचार है, की
 हमें कुछ मुवाजा दिलवाने को कट्ट करे

आपकी अति कृपा होगी

रामकुमार

नाम रामकुमार

गांव जैनपुर

जिला सोनीपत

मुवाजल नं. 99वा 155242

 उपायुक्त एवं जिला मलेकर,
 सोनीपत।

2154

15

प्रेषक

उप निदेशक
कृषि एवं किसान कल्याण विभाग,
सोनीपत।

ANNEXURE 2 R-7

सेवा में

उपायुक्त महोदय,
सोनीपत।

क्रमांक 272

दिनांक 29/01/2026

विषय:-

National Green Tribunal case no. 581/2022 titled as vikas kumar v/s UOI and Others.

उपरोक्त विषय के अंतर्गत आपकी सेवा में लिखा जाता है कि उपरोक्त केस से संबंधित आप द्वारा किला नं0 44//12, 13/1 पर खरीफ 2022 की फसल पंजीकरण की जानकारी मांगी गई है। उपरोक्त किला नं0 खरीफ 2022 में मेरी फसल मेरा ब्यौरा पोर्टल पर पंजीकृत नहीं है और ना ही उपरोक्त किला नं0 पर प्रधानमंत्री फसल बीमा योजना में बीमित है। गांव जैनपुर तहसील सोनीपत में केवल 15 किसानों ने ही प्रधानमंत्री फसल बीमा योजना करवाया गया है जो कि साथ संलग्न है। यह आपकी सेवा में सूचनार्थ एवं आगामी कार्यवाही हेतु प्रेषित है।

उप निदेशक
कृषि एवं किसान कल्याण विभाग,
सोनीपत।

2155

16

ANNEXURE: R-08

واجب العرض موضع زین پور حدیست نمبر ۱۷ تحصیل شوبی ضلع دہلی

537

محمد امجد علی صاحب

{11}

وقفہ	عنوان	مضمون
	<p>زمین شناسی اسکی کااست اور انتظام اور بسکی اسکی کا</p> <p>تسخیر</p>	<p>آرٹھی شہرت و بہ جب ذیل کے</p> <p>۱۱</p> <p>۱۲</p> <p>۱۳</p> <p>۱۴</p> <p>۱۵</p> <p>۱۶</p> <p>۱۷</p> <p>۱۸</p> <p>۱۹</p> <p>۲۰</p> <p>۲۱</p> <p>۲۲</p> <p>۲۳</p> <p>۲۴</p> <p>۲۵</p> <p>۲۶</p> <p>۲۷</p> <p>۲۸</p> <p>۲۹</p> <p>۳۰</p> <p>۳۱</p> <p>۳۲</p> <p>۳۳</p> <p>۳۴</p> <p>۳۵</p> <p>۳۶</p> <p>۳۷</p> <p>۳۸</p> <p>۳۹</p> <p>۴۰</p> <p>۴۱</p> <p>۴۲</p> <p>۴۳</p> <p>۴۴</p> <p>۴۵</p> <p>۴۶</p> <p>۴۷</p> <p>۴۸</p> <p>۴۹</p> <p>۵۰</p> <p>۵۱</p> <p>۵۲</p> <p>۵۳</p> <p>۵۴</p> <p>۵۵</p> <p>۵۶</p> <p>۵۷</p> <p>۵۸</p> <p>۵۹</p> <p>۶۰</p> <p>۶۱</p> <p>۶۲</p> <p>۶۳</p> <p>۶۴</p> <p>۶۵</p> <p>۶۶</p> <p>۶۷</p> <p>۶۸</p> <p>۶۹</p> <p>۷۰</p> <p>۷۱</p> <p>۷۲</p> <p>۷۳</p> <p>۷۴</p> <p>۷۵</p> <p>۷۶</p> <p>۷۷</p> <p>۷۸</p> <p>۷۹</p> <p>۸۰</p> <p>۸۱</p> <p>۸۲</p> <p>۸۳</p> <p>۸۴</p> <p>۸۵</p> <p>۸۶</p> <p>۸۷</p> <p>۸۸</p> <p>۸۹</p> <p>۹۰</p> <p>۹۱</p> <p>۹۲</p> <p>۹۳</p> <p>۹۴</p> <p>۹۵</p> <p>۹۶</p> <p>۹۷</p> <p>۹۸</p> <p>۹۹</p> <p>۱۰۰</p>

حقد آرٹھی بقصد کانت مودارانی ہے۔ کوئی آرٹھی کااست کا اختیار ہے۔ وزیر خان غیور و بی کا کااست کا انتظام و تمام تعلق نہ داران و جملہ نوبہ داران ہے۔ اور جو آرٹھی شہرت ہے

ہی۔ وہی ہے۔ اور سکول کے درجہ رسید و قبضہ کو تقسیم کر دیا کریگی۔ یا بروقت برجاہ مالکدار یا ہر مجرا کر یوگی۔

۲ زمین شملت پر چرائی بلوچ
در اسی زمانہ وہیں رہتی تھی۔ اسی زمانہ میں چرائی ہوئی۔ اس کا نون مہر لینی دو کھری گا نون میں اور دوسری گا نون میں اس کا نون میں نہیں جرت
حق چرائی کسی سے نہیں لیا جاتا۔

۳ حقوق نسبت تنوع سائر
ہاں یہ گا نون میں اسی نیکری کہہ تھی ہوتی ہے۔ اسی جگہ اس گا نون میں تھی۔ اسی نیکری اس گا نون میں نہیں ہے۔

پیداوار

۴ رواجات متعلقہ بلکہ
بلکہ تو اوج پر حساب فیصدی یا بالقطع قرض تھی۔ بلکہ باہتمام نمبر داران و پولہ داران دو دوکان سے بروست ہوتا تھی۔ اور ہر فصل میں باجیہ بلکہ کی ہمراہ
باجیہ بلکہ کی ہمراہ بلکہ بردار اور پوسہ ادا کیا جاتا تھی۔ و معمولی اخراجات بلکہ ہر فصل ذیل ہیں۔ دست سجرہ۔ دست ڈھولہ۔ دلہا نہ و شگات

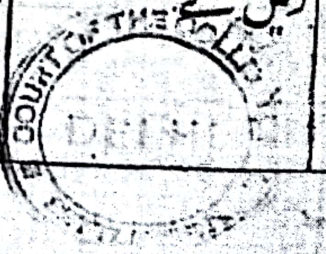
دستار مرگسہ برادری۔ ہتہ روپہ کم زنی۔ جماعت فقیران۔ خوراک سماج و مجلسی ساز۔ خرچ و خوراک نمبر داران منگام اور دست کبری کا ہر کار کا بلکہ و
دست چوپال۔ تیل چراغ۔ خرچ خوراک ہجرت برادری سال میں دو مرتبہ ایک فصل اور دوسرے فصل میں نمبر داران و پولہ داران حد داران و حساب بلکہ کا

سجھا دیتی ہیں۔ و نمبر داران و پولہ داران کو ہر شہورہ حد داران اختیار ہے۔ رجب چائین بلکہ بردار کو تبدیلی کرنی۔ یا بلکہ دخلت بلکہ و ارم خود معارف
بلکہ کار کرنی۔ بگا سٹھاران خوردنی ہیں۔ اونہی بولگانی مقرر ہوگا۔ وہ لیا جاوے گا۔ خوردنی ادویہ بلکہ کی بھی شریک ہیں۔ و اسی بلکہ کی باجیہ بلکہ کی

۵ رواجات نسبت اپاشی

چاہت اپاشی کے متعلق توہ حقوق ہاں میں حال ملکیت و حصہ وقفہ طریق اپاشی مروج ہوئی۔ اوسے مطابق عملہ راور ہوگا۔ الا ضرورت اپاشی میں
متعلقہ چاہے وہ اول نسبت درمیانی پر برائینی ہاں طیارہ کیا اختیار ہے۔ اے ملکیت درمیانی مانع نہیں ہو سکتا تھی۔ اور بنانی ہاں ہر کسی کو وہ ہتوں کی ہوتی ہیں

مانع نہیں ہوتی ہر چہ جو زمین۔ اوس سے اپاشی نہیں ہوتی اور کسی جہل و شہ قابل اپاشی ہر چہ ای گا نون میں نہیں ہے۔

مہر

درختان یا باد اور پھونک بھین دینا بہن - وہ بہ ستور ذاتی رہے۔ فروغ کرنا دوسری گاؤں میں پھانکنا اختیار نہیں ہے۔

درختان کا پھونکنا گھاس کی
انکی ذمہ داریں جواز روی ہون

موجب جو بروی رواج
جاہلان دمہ کے حقوق و خدمات متعلقہ اسے شرح ذیل ہیں۔

9
ملا زمان دیسی انکو واجب اللوا
ہوں۔ اور خدمات جو بروی
رواج انکی ذمہ عائد ہوں۔

قسم زمین	شرح خدمت	حق انصاف
قوم کبار	بندہ برتن فروغ بویا بکت و مکان دینہ کارخانہ کو ہوں۔	بھوسہ خدمات مقررہ ذیل ہے۔ - برسی جمہوریہ ۱۷ مارچ کو فی سال ذمہ داری ہونی جو انصاف میں دیکھ ہونی برسی میں ایک بار گھر فی باری ملتا ہے۔ ایک سیر اور بی برسی میں ملتی ہے۔
قوم چھپر	پارٹی نوکر بکت اور پھونکنا۔ - جاہلان ہاؤسنگ بھگام فروغ پانی ہر ماہ دینا ہونا چاہیے۔	بھوسہ خدمات مقررہ حسب ذیل ہے۔
قوم عام	بھگام فروغ پانی ہر ماہ دینا ہونا چاہیے۔ بھگام فروغ پانی ہر ماہ دینا ہونا چاہیے۔ ادوی و کام لینے دینے۔	بھوسہ خدمات مقررہ حسب ذیل ہے۔ بھوسہ خدمات مقررہ حسب ذیل ہے۔

بھوسہ خدمات مقررہ حسب ذیل ہے۔
بھوسہ خدمات مقررہ حسب ذیل ہے۔

۱۷۲

رقم	عنوان	مضمون	
	مہر مہین	شیخ خدمت	حق اہمیت
تعمیر و آبادی		کار فرما ہی بیوہ داران و سنگھام باچہ و دیگر کام فروری	ماہیگیری طرح خدمات مقررہ حسب ذیل فی بل غلہ۔
تعمیر کھاتی		وخط و جٹی پونچھانا دوسری گاؤں و خدمت گنواو گنوری و کار گوبر و گورہ و کار چوپال	خرف ہنا ر غلا ایک روئی روزانہ ملتی ہے۔ بیویوں خدمات مقررہ ہمار غلہ فی بل حسب ذیل۔
		بل پیاری و بیٹا و اگر ضرورت ہادی وہو و جو اسلئے	خرف ہنا ر تک پونی ہمار و بیوی ہنا ر گرتی ہادی و اگر بل از سر نو بنادی تو ہر نقدہ دینی بین د لکری و ہر مالک ہے۔
تعمیر پوہار	تعمیر چار	اوت قلد و کاسٹھاری دگر گوبو از سر نو بنادی خواہ بل و وہو پہا پی و واتی د گور با و گورادی د گور ڈی ہا پی بنانا	بنتج کھاتی چا لوان حصہ غلہ سپید اوار کار ہر فصلین فی بل واجب ہلا و دیاری ہوا پی تو غراں ہار ہار غلہ و با جا ہا
		سنا و روت پاپوش د کس چرس و چرس بقدر ضرورت و فصلین بین دو چار روز نو نو و دفعہ ہر سن نکارت بیش کی بیماری نو ادتی بین جب گنور و گنوری کسی بسہ و در کے بیان خود گل گاؤں بنکار و بسہ یا لہار سر کار	دو ہفتی مردد کا ہر دس دن جس ہر کار کا ہوتا ہے۔ وہ ہفتی ہر دو ہفتی کا ہوتا ہے۔ دو ہفتی ہر دو ہفتی کا ہوتا ہے۔ کا پھر ہر ہفتی ہر دو ہفتی کا ہوتا ہے۔ وہ ہفتی ہر دو ہفتی کا ہوتا ہے۔ دو ہفتی ہر دو ہفتی کا ہوتا ہے۔

خواہ نجابت اہل برادری جب لوی ادوی انو پاس
وینا و سباب و پوچھ پوچھا وینا و کسری کا فون کتا
وہ سہام کو وضع کس کارسی بر حفاظت

بالوف او سکا بی بل بل من جب وہیں

تقوم دہو بی پابہ سونی مانان

فصل بیس
۵ مارچ

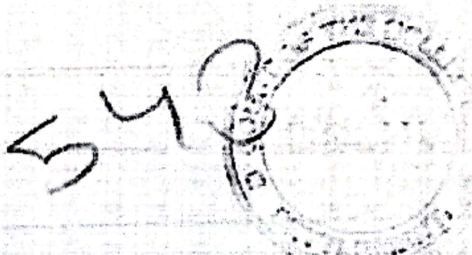
فصل بیس
۵ مارچ

لوی مانا لوی قسم کی زمین ہے۔ اگر ایسے لوی مانا لوی قسم کی برادری ہو۔ وہ ملکیت کس کارسی ہوگی +

۱۰ حقوق سرکار نسبت ملکیت
نزول یا جملات یا لاو عوی
یا غیر متبوعہ یا تروک یا غیر آباد
زمین یا تھیری مانین یا نشدات
یا عمارات قدیمہ یا زمین کی تروک
اور اور سفحت زائد تعلقہ

۱۱ زمین و قصبہ و وکال
لوی اور ضروری رواج کا جو
یا مکان زمین کا ستھاران یا دیگر

غیر زمین پر قبضہ کا حکم کہ جس قدر جو نامی۔ وہ مکان مطابق اس بیان و ضمیمہ آرائی یا کرتی ہیں۔ و آرائی ش عدت و سہ کی رس بیان کا حکم کہ مالہ کی جس قدر جو نامی
جو زمین لگا یا کھوار ہو و وہ زمین غیر مکان ن زمین پر قبضہ نہ کرے گا و تو سہی۔ انو اپنی ضرورت ذاتی میں یا حکومت و سہ اختیار و روز میں یا برادری کا فون کتا

۱۱۱۱

مضمون

عنوان

رقم

درست نباری کان حاصل می - اولاد بارت مالکان دولت و فرزندت همین راستی و جب که ترک کونت کرن تو اس وقت هر مالک مالکان از فی حسب حق میانی و کان
 نمایان می - هر چه حاصل می شود می دیکار می بین - سوای برین و قبایل هر چه برده بسوه و دران بده می بین - سوی عقود گشت بین می - مرده باشندگان و هر چه نهاده و بیای قبای
 بر سوکی باقی می - مرده فرزندانی هر بده قبرستان فسخ می بین درده قوم تباری دولت سلطان در مبرز ۱۱۰ - نه قبرستان محسوم بر سوکی جو اسفند فسخ می بین در فوجی -
 دهن می بین - مالکان سود مانع نمیشوند - بر داره تفرستند

چشمه و در جب الخضر جو تبارخ $\frac{12}{9}$ ۶ بجای هر ما متعین تعدی کیا گیا تھا - اب جو کده

ارض مطابق ما نقل ہو چکی ہے - سند میں من حقیت کی یاد - $\frac{6}{12}$

اکثر ارضیں شکستہ
 ضلع دہلی

کمال گند

تاج محمد درواری

دولت پوری

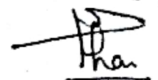
دولت پوری

शिव बाजिब उल अक मौजा - जम्पुर तखील सोनीपत जिला देली साल 1909-10

मह नके 7 :

रिवाजात गिसेवा बर्ड वरामड : ये गांव इरिमाई कला के किनारे पर बाका है। अकसर इरिमाई दरिया के बर्ड वरामड तखील हकीमत जमीन का होता है जिसे केवर का ~~केवर~~ रकबा बर्ड होता है। इस केवर का मल्लिक उसकी बर्ड का बुरकान उगत है डिगार मालकान देह उनको रकबा बर्ड राई की कमी पूरी करने का जिम्मेवार नहीं है। के रकबा बर्ड राई वरामड होता है वो बमुकब कागजात इस मौजा पर उस केवर की मल्लिकीत होता है। हमारे गांव के सामने जम्पुरा पर मौजा खेड़ी जिला मेरठ बाका है। गांव हर है गांव के दसतुस मख सलीन का है। गांव के जमीन हमारे लिखने के पार जाती है वो मल्लिकीत शम्कालात के ककुर की हो जाती है। डोर के जमीन इस गांव की वरामड होकर इधर आ जाती है वो मल्लिकीत शम्कालात देह हमारे गांव की कशर पाती है। जो बार बरकत खरमा खरसात के अकक होगी वो कुल साल 2 के वास्तु बार अकक तखुवर होगी। अगर इरिमाई साल किसी इतेफाक से अकक बार के कुछ तखील होगा तो वो लालके लिहाज होगा। अराजीयात इरिया बर्ड वरामड या आवनी आलात पर जो कका तखीस होगी। उसके अक के दम जिम्मेवार है। वो आइफा को भी होगी।

अनुवाद सही व सही है।

 26/12/2025.
 S.K. Branch, Sonapat.